

Circulaire

Brussel, 23 maart 2018

Kenmerk: NBB_2018_11

uw correspondent:

Thomas Bodequin
tel. +32 2 221 53 65 – fax +32 2 221 31 04
Thomas.Bodequin@nbb.be

Verwachtingen inzake de "Internal Capital Adequacy Assessment Process" (ICAAP) en "Internal Liquidity Adequacy Assessment Process" (ILAAP) rapportering

Toepassingsveld

Deze circulaire is van toepassing op minder belangrijke kredietinstellingen (MBI's) naar Belgisch recht zoals omschreven in Verordening Nr. 1024/2013 van de Raad. Zij worden hierna als "de instellingen" aangeduid.

Samenvatting/Doelstelling

Deze circulaire geeft uitvoering aan de richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit (EBA) inzake verzamelde ICAAP- en ILAAP-informatie met het oog op het Supervisory Review and Evaluation Process (SREP), en houdt rekening met de minimumvereisten volgens de SSM LSI SREP operational guide.

Deze circulaire dient samen gelezen te worden met circulaire NBB_2017_05, sectie 4 met titel "De opmaak van een ICAAP- en ILAAP-rapport" en vervangt circulaire PPB-2007-15-CPB-CPA van 18 december 2007 voor de geviseerde instellingen.

Bijlagen

1. Voorbeeld van de kwantitatieve rapportering bedoeld in deel 2.B. van de circulaire NBB_2018_11.
2. In het Nederlands vertaalde versie van de EBA richtsnoeren inzake verzamelde ICAAP- en ILAAP-informatie met het oog op SREP van 3 november 2016.

Geachte mevrouw

Geachte heer

Conform artikel 94 van de wet van 25 april 2014 (hierna, de “Bankwet”) dient elke instelling over solide, doeltreffende en alomvattende strategieën en processen te beschikken aan de hand waarvan zij doorlopend kan nagaan of, en ervoor zorgen dat, de hoogte, samenstelling en verdeling van het interne kapitaal en de liquiditeit nog aansluiten op de aard en omvang van hun huidige en mogelijke toekomstige risico's. Dit proces bestaat uit twee gecoördineerde delen, namelijk het proces voor de beoordeling van de toereikendheid van het intern kapitaal (het ICAAP) en het proces voor de beoordeling van de toereikendheid van de interne liquiditeit (het ILAAP). Deze processen weerspiegelen de gebruiken van de instelling zelf.

Aangezien het ICAAP en ILAAP overeenkomstig artikel 142 beoordeeld dienen te worden door de NBB als toezichthouder in het kader van haar prudentiëletoezichtsoverdracht en een centrale plaats zullen innemen in de dialoog tussen de instelling en de NBB, is het van belang dat elke instelling hierover een passende documentatie kan voorleggen.

De richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit (hierna, de “EBA”) inzake verzamelde ICAAP- en ILAAP-informatie met het oog op SREP, verduidelijken wat onder een passende documentatie dient verstaan te worden. Een in het Nederlands vertaalde versie van deze door de EBA opgestelde tekst is als bijlage bij deze circulaire gevoegd en kan ook geraadpleegd worden op de website van de Nationale Bank van België. De NBB vereist dat de instellingen deze richtsnoeren op passende wijze in hun praktijken integreren en beoogt met deze circulaire te verduidelijken hoe de artikels 12 en 15 van deze EBA richtsnoeren dienen ingevuld te worden door de instellingen.

1. Rapportering aan de NBB

1. De rapportering bestaat enerzijds uit een deel dat jaarlijks gerapporteerd dient te worden en anderzijds uit een deel dat in aanloop van de SREP¹ gerapporteerd moet worden. In aanloop van de SREP worden beide delen als één dossier gerapporteerd, voor instellingen waarvoor jaarlijks een SREP gebeurt is dit dus telkens het geval².
2. Instellingen gebruiken voor beide delen van de rapportering het einde van het meest recente boekjaar als referentiedatum. In ieder geval dient de referentiedatum duidelijk vermeld te worden, alsook enige mogelijke afwijkingen hierop.
3. De instelling levert de rapportering uiterlijk drie maanden na de referentiedatum op.
4. Bovenop het deel van de rapportering met een vaste frequentie kan de toezichthouder ook op elk moment het volledige ICAAP- en ILAAP-dossier, onderdelen daarvan of andere relevante documenten opvragen aan instellingen. Van instellingen wordt immers verwacht dat ze deze documentatie op voortdurende basis bijwerken, in het bijzonder wanneer er materiële wijzigingen hebben plaatsgevonden en dat ze deze documentatie ten allen tijde beschikbaar hebben.
5. Het ICAAP- en ILAAP-dossier is een ruime verzameling van documentatie inzake het risico, risicobeheer en de risicoappetijt van de instelling. Instellingen kunnen er dan ook voor kiezen om de documentatie modulair te structureren (in verschillende documenten), in plaats van het geheel in één document te verwerken.

¹ De SREP baseert zich, in principe, op het einde van het meest recente boekjaar. Dat betekent concreet dat indien er een SREP wordt uitgevoerd in jaar Y, het ICAAP- en ILAAP-dossier gerapporteerd dient te worden drie maand (zie paragraaf 3) na het einde van boekjaar Y-1.

² De toezichthouder informeert de instelling tijdig over wanneer de volgende SREP plaatsvindt. De frequentie wordt vastgelegd in lijn met de EBA richtsnoeren inzake gemeenschappelijke procedures en methoden voor het proces van toetsing en evaluatie door de toezichthouder.

6. De instelling zorgt ervoor dat de in deze circulaire gevraagde onderdelen gemakkelijk terug te vinden zijn voor alle lezers, in het bijzonder wanneer de structuur significant afwijkt van de structuur van deze circulaire of wanneer veelvuldig gebruik gemaakt wordt van de in het vorige punt vermelde mogelijkheid.
7. De instelling kan ervoor kiezen om bepaalde documenten niet op te nemen in het gerapporteerde dossier, wanneer deze bijvoorbeeld te gedetailleerd geacht worden. In dat geval dient duidelijk vermeld te worden in de handleiding, beschreven in punt 33 hierna, welke informatie niet opgenomen werd en de argumentatie ervan.
8. Voor de instellingen die deel uitmaken van een groep waarop de NBB een geconsolideerd of gesubconsolideerd toezicht houdt, mag de rapportering deel uitmaken van de rapportering op geconsolideerde of gesubconsolideerde basis van de groep. Hierbij dient evenwel voldaan te worden aan volgende voorwaarden:
  - a. de Raad van Bestuur van de instelling biedt dezelfde bevestigingen en waarborgen als bedoeld in punt 31 hierna betreffende de informatie die betrekking heeft op de instelling waarvan zij aan het hoofd staat;
  - b. de informatie over de moederinstelling en de dochtermaatschappijen is op duidelijk herkenbare wijze opgenomen in de rapportering en is duidelijk te onderscheiden van elkaar;
  - c. de integratie in het ge(sub)consolideerd ICAAP en ILAAP heeft geen impact op de nauwkeurigheid en de volledigheid van de in deze circulaire gevraagde informatie.

2. Informatie die jaarlijks gerapporteerd dient te worden

2.A. Inhoud die zowel tot het ICAAP- als ILAAP-dossier behoort

9. Een toekomstprognose van de financiële kernindicatoren, waaronder de winstgevendheid en kostenbasis, voor de eerstvolgende 3 jaar of langer. De instelling beschrijft ook welke evoluties, assumpties en verwachtingen aan de basis liggen van deze prognose, zowel wat betreft haar eigen strategie als de (markt)omgeving waarin zij zich bevindt. Deze moeten consistent zijn overheen beide dossiers.
10. Het Risk Appetite Framework (RAF) dashboard, bedoeld in punt 38 (f) hierna, dat de risicoappetijt en de risicoindicatoren bevat evenals de daarbijhorende limieten en het niveau van de indicatoren op de referentiedatum. Daarnaast worden ook de veranderingen toegelicht in de risicoappetijt, limieten of indicatoren en wordt de datum van goedkeuring door de Raad van Bestuur vermeld.

2.B. Inhoud van het ICAAP-rapport

11. Het resultaat van de interne berekening van de kapitaalbehoefte, bestaande uit volgende elementen:
  - a. de definitie en reikwijdte van elke risicocategorie en subcategorie behandeld in het ICAAP;
  - b. de kapitaalbehoefte voor elke individuele risicocategorie en subcategorie;
  - c. de impact van de aggregatie van de risicocategorieën en subcategorieën, en in het bijzonder de impact van diversificatie- en concentratie-effecten;
  - d. de totale kapitaalbehoefte.

12. Een beschrijving van eventuele afwijkingen in het ICAAP-proces en in de kernassumpties binnen de groep en de entiteiten van de groep. Dit zijn in het bijzonder wijzigingen ten opzichte van de vorige rapportering die tot gevolg hebben dat de gerapporteerde cijfergegevens anders geïnterpreteerd dienen te worden.
13. Een duidelijke argumentatie voor de risico's geïdentificeerd in punt 43 hierna, waarvoor de instelling geen specifieke kapitaalbehoefte berekend heeft. Desgevallend kan de instelling volgende standpunten innemen:
  - a. de kapitaalbehoefte voor deze risico's wordt reeds mee opgenomen in de kapitaalbehoefte van andere risico's;
  - b. er werden kwalitatieve maatregelen genomen die beter geschikt zijn om dit risico te dekken.
14. Het niveau van het beschikbare interne kapitaal en van de kapitaalbestanddelen waaruit het is samengesteld, de allocatie ervan aan de verschillende groepsentiteiten, bedrijfstakken en markten, alsook een vergelijking met de interne kapitaalbehoefte en een appreciatie van het overschot of tekort dat hieruit blijkt.
15. Een prognose van het toekomstige kapitaal en de toekomstige kapitaalbehoeften voor ten minste de volgende drie jaar en de conclusies die de instelling hieraan verbindt, zoals het aanpassen van het dividendbeleid, de toekomstige strategie en balansstructuur of het uitgeven van kapitaalinstrumenten.
16. Het resultaat van de stress testen, uitgedrukt in hun impact op kernindicatoren waaronder het financiële resultaat, het interne kapitaal, het reglementair eigen vermogen en andere relevante prudentiële indicatoren, en de acties die de instelling onderneemt ten gevolge hiervan, waaronder het aanhouden van bijkomende buffers, het verstrengen van de limieten, het aanpassen van de rapportering, de modellen of de risicoappetijt, of het aanpassen van het bedrijfsmodel of de strategie.

2.C. Inhoud van het ILAAP-rapport

17. Een kwantitatief overzicht van de geïdentificeerde significante risicofactoren inzake liquiditeit en financiering en een staving van hun selectie op basis van de criteria beschreven in punt 50 (c).
18. Een kwantitatief overzicht van het liquiditeits- en financieringsprofiel van de instelling, en een appreciatie van de stabiliteit ervan doorheen de tijd in alle significante munteenheden.
19. Het huidige financieringsplan.
20. Een overzicht van recente financieringsrondes, met de belangrijkste karakteristieken zoals het volume, de prijs en een evaluatie van de appetijt van investeerders en depositohouders, alsook een evaluatie van de haalbaarheid van het huidige financieringsplan gegeven de huidige marktomstandigheden.
21. Een inschatting van de (gewenste) evolutie van de financieringspositie over de volgende 3 jaar, in lijn met de EBA "richtsnoeren inzake geharmoniseerde definities en templates voor de financieringsplannen van kredietinstellingen in het kader van aanbeveling A4 van ECSR/2012/2". Concreet dient de financieringspositie binnen 6 maand in rekening genomen te worden, alsook de financieringspositie binnen 1, 2 en 3 jaar.
22. Een evaluatie van de financieringspositie en het financieringsrisico na uitvoering van het financieringsplan.

23. De berekening van de liquiditeitsbehoefte, uitgedrukt in de minimumgrootte van de door de instelling gedefinieerde liquiditeitsbuffer om hieraan te voldoen.
24. De berekening van de huidige liquiditeitsbuffer, uitgespreid per product, valuta, tegenpartij, looptijd en andere relevante karakteristieken.
25. Een inschatting van de evolutie van zowel de liquiditeitsbehoefte als van de liquiditeitsbuffer, op basis van een verwacht scenario enerzijds en een stress-scenario anderzijds.
26. Een overzicht van het huidig en toekomstig niveau van bezwaarde activa, in het bijzonder met betrekking tot activa die gebruikt kunnen worden om liquiditeit te genereren.
27. Een beschrijving van de scenario's (risicofactoren, tijdshorizon, etc.) en de assumpties (waaronder de reikwijdte) gehanteerd voor het uitvoeren van stress testen, en de frequentie waarmee gerapporteerd wordt aan het management.
28. Een beschrijving van de criteria gebruikt om de scenario's te selecteren en te kalibreren. Hierbij wordt gedacht aan het gebruik van historische scenario's, statistische methoden en betrouwbaarheidsintervallen, reverse stress testing, etc.
29. Het resultaat van de stress testen, uitgedrukt als impact op kernindicatoren waaronder het financiële resultaat, het interne kapitaal, het reglementair eigen vermogen en andere relevante prudentiële indicatoren, en de acties die de instelling onderneemt ten gevolge hiervan, waaronder het aanhouden van bijkomende buffers, het verstrengen van de limieten, het aanpassen van de rapportering, de modellen of de risicoappetijt, of het aanpassen van het bedrijfsmodel of de strategie.

2.D. Conclusies van het ICAAP en ILAAP en kwaliteitscontrole

30. Een beschrijving van de belangrijkste conclusies van het ICAAP en ILAAP, waaronder:
  - a. een algemene evaluatie van het huidige kapitaal- en liquiditeitsniveau nodig om aan de huidige behoeften te voldoen, alsook de geplande maatregelen om in de toekomst te blijven voldoen aan de kapitaal- en liquiditeitsbehoeften;
  - b. (geplande) materiële veranderingen aan het risicobeheerkader op basis van de ICAAP- en ILAAP-resultaten;
  - c. (geplande) materiële veranderingen aan het bedrijfsmodel, de strategie of de risicoappetijt op basis van de ICAAP- en ILAAP-resultaten;
  - d. (geplande) materiële veranderingen aan het ICAAP en ILAAP, onder andere op basis van interne auditverslagen en discussies met de toezichthouder.
31. Een bijhorende brief waarin de Raad van Bestuur bevestigt dat het ICAAP- en ILAAP-dossier door haar goedgekeurd is en voldoet aan de verwachtingen verduidelijkt in deze circulaire en in het algemeen een getrouw beeld geeft van de interne processen van de instelling, de risico's waaraan zij is blootgesteld en de risicoappetijt van de instelling, de liquiditeits- en kapitaalbehoefte en toereikendheid.

3. Informatie die in aanloop naar de SREP gerapporteerd dient te worden

3.A. Inhoud die zowel tot het ICAAP- als ILAAP-dossier behoort

32. Een samenvattend, overkoepelend document dat het volledige dossier in synthesevorm toelicht. Hierin komen alle hierna gevraagde aspecten aan bod en wordt duidelijk beschreven wat de belangrijkste doelstellingen, assumpties, methodes en conclusies zijn van het ICAAP en ILAAP.

In dit document wordt uitvoerig verwezen naar de meer gedetailleerde onderliggende documenten.

33. Een 'handleiding voor de lezer', die onder meer volgende zaken bevat:
  - a. een overzicht van alle relevante documenten met daarbij de datum van laatste bijwerking vermeld en of ze al dan niet als bijlage opgenomen zijn;
  - b. een beschrijving van alle belangrijke wijzigingen sinds de vorige rapportering;
  - c. een verwijzing naar alle ICAAP- en ILAAP-informatie die door de instelling openbaargemaakt is.
34. Een beschrijving van de instellingen en entiteiten opgenomen in het ICAAP en ILAAP, waarbij aangegeven wordt wat hun land van vestiging is en, in voorkomend geval, onder wiens toezicht de entiteiten vallen. Enige verschillen met de reikwijdte van het toezicht dienen uitgelegd te worden. De eventuele verschillen tussen het ICAAP en ILAAP worden toegelicht.
35. Een duidelijke beschrijving van het bedrijfsmodel. Hierbij worden de belangrijkste activiteiten, markten en dochterondernemingen geïdentificeerd en wordt ook aandacht besteed aan de toekomststrategie van de instelling, in het bijzonder wat betreft wijzigingen in het bedrijfsmodel of belangrijke wijzigingen in de werking, structuur of governance van de instelling.
36. Een beschrijving van de belangrijkste income en cost drivers, toegewezen per bedrijfstak, markt en filiaal. Dit zijn zaken die direct of indirect kosten of inkomsten veroorzaken, bijvoorbeeld de onderhoudskost van de IT systemen. De insteek hiervan is voornamelijk economisch, eerder dan boekhoudkundig of prudentieel, en bestaat uit een analytische³ ontleding van de prestaties van de instelling in betekenisvolle onderdelen.
37. Een beschrijving van de governance inzake het nemen, beheren en beheersen van risico's en de governance inzake het ICAAP en ILAAP. Dit omvat het volgende:
  - a. de Verdeling van de verantwoordelijkheden voor het nemen, beheren en beheersen van risico's (waaronder de opmaak van het ICAAP en ILAAP) op verschillende niveaus waaronder het Directiecomité;
  - b. de rapporteringslijnen en -frequenties inzake risicobeheer en controle;
  - c. de link tussen het ICAAP en ILAAP en de strategie van de instelling;
  - d. hoe het ICAAP en ILAAP geïntegreerd zijn in het risicobeheer van de instelling in de praktijk (waaronder het risk appetite framework).
38. Het 'risk appetite framework'. Alle MBI's dienen over een raamwerk inzake de risicoappetijt te beschikken ("risk appetite framework", hierna, "RAF"). Dit RAF is een verzamelnaam voor de beleidslijnen en procedures waarmee de instelling haar risico's identificeert, haar risicoappetijt vastlegt en vervolgens opvolgt. Dit RAF bevat de volgende zaken:
  - a. de verantwoordelijkheden inzake het RAF, waaronder het vastleggen van de risicoappetijt, het ontwikkelen en beheer van het dashboard en het opvolgen van de indicatoren;
  - b. de materiële risico's waaraan de instelling blootgesteld is of kan zijn, inclusief risico's die moeilijk of niet kwantificeerbaar zijn, verdeeld in categorieën en subcategorieën;

³ Instellingen worden dan ook verondersteld over de nodige kennis en IT-infrastructuur te beschikken om hun prestaties op een betekenisvolle manier te ontleden en hierover gestructureerde rapporten te maken. Dit wordt ook het 'management information system' genoemd.

- c. een reeks indicatoren voor deze risico's aan de hand waarvan het risico gemeten kan worden en/of de risicoappetijt en limieten vastgelegd kunnen worden, dit zowel voor individuele blootstellingen als op geaggregeerde basis;
- d. een toewijzing van limieten per risico en per entiteit in de groep of per bedrijfstak of markt indien van toepassing – deze beslissing door het hoogste bestuursorgaan van de instelling wordt de 'risk appetite statement' genoemd;
- e. een beschrijving van hoe dit raamwerk geïntegreerd is in het dagelijkse risicobeheer en het algemene beheer van de instelling, waaronder de strategie en planning;
- f. een dashboard dat toelaat de indicatoren en de risicoappetijt op te volgen.

Dit RAF dient integraal gerapporteerd te worden als onderdeel van het ICAAP- en ILAAP-dossier.

Met betrekking tot rubriek (c) wordt verwacht dat instellingen relevante en bij voorkeur kwantitatieve indicatoren hanteren. Deze omvatten zowel prudentiële indicatoren – bijvoorbeeld kapitaalratio's en liquiditeitsratio's - als bedrijfseigen indicatoren, zoals het niveau van kredieten in wanbetaling of het aandeel financiering op korte termijn. Ook andere, niet-financiële indicatoren zoals het aantal klachten of het aantal minuten onbeschikbaarheid van IT systemen of het resultaat van stress testen kunnen opgenomen worden in deze rubriek.

De instelling definieert op basis van haar risicoappetijt verschillende risiconiveaus⁴ en volgt op basis van deze indicatoren haar risicoprofiel op. Dit gebeurt bij voorkeur aan de hand van een overzichtelijk dashboard dat de drempelwaarden van de verschillende risicocategorieën herneemt en het huidige en vorige niveau van de indicatoren weergeeft.

Van het ICAAP en ILAAP in het algemeen, maar van dit dashboard in het bijzonder, wordt verwacht dat instellingen dit gebruiken in de praktijk voor het dagelijkse beheer. Er wordt bovendien verwacht dat instellingen voornoemde drempelwaarden afstemmen op de drempelwaarden gebruikt in het herstelplan en dat deze onderling consistent zijn.

- 39. Een beschrijving van het algemene kader voor stress testen en de frequentie waarmee deze binnen de instelling uitgevoerd en gebruikt worden. Hierbij schenkt de instelling aandacht aan de gebruikte methodologieën, modellen, assumpties en gegevens, alsook aan de verdeling van de verantwoordelijkheden inzake het ontwikkelen en uitvoeren van stress testen.
- 40. Een beschrijving van de wijze waarop de stress testen in het ICAAP en ILAAP met elkaar interageren of geïntegreerd zijn.
- 41. In het ge(sub)consolideerd ICAAP en ILAAP wordt toegelicht hoe de ICAAP- en ILAAP-informatie, waaronder de kapitaal- en liquiditeitsbehoefte, is samengevoegd en opgenomen in het ge(sub)consolideerd ICAAP en ILAAP.

3.B. Specifieke inhoud van het ICAAP

- 42. Een beschrijving van de belangrijkste doelstellingen en assumpties van het ICAAP, waaronder:
  - a. de doelstellingen en hun verhouding wat betreft prioriteit;
  - b. de manier waarop risico's geïdentificeerd worden;
  - c. de manier waarop de materialiteit van risico's geëvalueerd wordt;

⁴ Indien we de CET1 kapitaalratio als voorbeeld nemen, zou de risicoappetijt kunnen inhouden dat de instelling 'te allen tijde' haar CET1 kapitaalratio boven de 12% wil houden, maar streeft naar een CET1 kapitaalratio boven de 15%. Deze interne drempelwaarden worden dan gebruikt om een 'kritisch', 'gematigd' en 'laag' risiconiveau aan te duiden. De drempelwaarden kunnen gecoördineerd worden met de waarschuwingdrempelwaarde uit het herstelplan.

- d. de impact die in beschouwing genomen wordt, zoals bijvoorbeeld de boekhoudkundige impact of de impact op de economische waarde;
- e. de tijdshorizon.

Inzake het bovenstaande licht de instelling ook toe hoe deze zaken verschillen tussen verschillende entiteiten onderling alsook tussen de verschillende risico's onderling.

43. Een lijst van de 'risicocategorieën en subcategorieën⁵ behandeld in het ICAAP, die hun definitie en reikwijdte bevat. Hierbij wordt ook beschreven hoe deze risico's, hun definitie of reikwijdte verschilt van deze in het RAF.
44. Een beschrijving van de methodiek gebruikt om het risico te meten, te beoordelen en te aggregeren, waaronder minstens voor elke risicocategorie een beschrijving van:
  - a. de belangrijkste kenmerken van de kwantificatie- en meetmethodes zoals de gehanteerde maatstaven, modellen, assumpties en parameters (waaronder zekerheidsintervallen);
  - b. de gebruikte data, met aandacht voor de dekking van entiteiten en de kenmerken van de historische data;
  - c. de belangrijkste verschillen tussen het model gebruikt voor het ICAAP en het interne model gebruikt voor de berekening van de Pijler 1 vereiste, indien van toepassing;
  - d. hoe de berekende kapitaalbehoeften voor verschillende risicocategorieën en, in het geval van een groep, instellingen geaggregeerd worden;
  - e. hoe rekening gehouden wordt met diversificatie en/of concentratie-effecten.
45. De definitie van alle elementen waaruit het interne kapitaal is samengesteld. Hierbij wordt aandacht besteedt aan de duurzaamheid van kapitaalinstrumenten en de eventuele ingebedde opties.
46. Een beschrijving van hoe het interne kapitaal beschreven in het vorige punt verschilt van het reglementair eigen vermogen.
47. Een beschrijving van de methodiek en de assumpties gehanteerd om kapitaal toe te wijzen aan de verschillende groepsentiteiten, bedrijfstakken en markten.
48. Een samenvatting van de procedure die de instelling volgt inzake kapitaalplanning waarin de belangrijkste kenmerken en assumpties besproken worden.
49. Een beschrijving van de stress testen uitgevoerd in het kader van het ICAAP, met een beschrijving van de scenario's, de gebruikte parameters en de manier waarop de stress testen gekalibreerd zijn (waaronder bijvoorbeeld het gebruik van 'reverse stress testing'), alsook een toelichting van de relevantie van de scenario's voor de instelling.

3.C. Specifieke inhoud van het ILAAP

50. Een beschrijving van de algemene opzet van het ILAAP, waaronder:
  - a. de reikwijdte van het ILAAP en de verschillen ervan met de prudentiële reikwijdte van de liquiditeitsvereisten;
  - b. de verschillende onderdelen van het ILAAP en hoe deze met elkaar interageren;

⁵ Concentratierisico kan bijvoorbeeld één van de subcategorieën zijn van kredietrisico.

- c. de criteria gebruikt om de significante risk drivers voor liquiditeits- en financieringsrisico, en de significante valuta's te bepalen;
  - d. de criteria gebruikt om de geschikte meet- en schattingsinstrumenten te bepalen.
51. Een evaluatie van de intragroep liquiditeits- en financieringsstromen, waarbij alle beperkingen op deze stromen vermeld worden.
52. Documentatie die aantoont dat de instelling opvolgt of zij voldoet en in de toekomst zal blijven voldoen aan de prudentiële vereisten met betrekking tot liquiditeits- en financieringsrisico.
53. Een beschrijving van de financieringsstrategie van de instelling, waaronder:
- a. de belangrijkste onderdelen van het financieringsplan, waaronder de financieringsbronnen, verschillende looptijden, markten, de gebruikte producten e.d.
  - b. het beleid aan de hand waarvan de instelling haar toegang tot bepaalde markten waarborgt om zich te financieren;
  - c. het beleid inzake concentratierisico voor financiering, waaronder de maatstaven gebruikt om correlatie tussen financieringsbronnen te meten. Een voorbeeld hiervan is een situatie waarbij de klanten die deposito's aanhouden ook andere financieringsproducten aanhouden, zoals aandelen of achtergestelde leningen;
  - d. het beleid inzake financiering in vreemde munten, waaronder een inschatting van de convertibiliteit van deze munten.
54. Informatie met betrekking tot het beheer van de liquiditeitsbuffer, waaronder:
- a. het algemene beleid inzake beheer van de liquiditeitsbuffer en de limieten die van toepassing zijn, waaronder bijvoorbeeld limieten inzake concentratie en kwaliteit van de activa;
  - b. de methodiek gebruikt om de interne minimumbuffer voor liquiditeit te bepalen;
  - c. de methodiek gebruikt om concentratie in de liquiditeitsbuffer te meten en op te volgen;
  - d. de manier waarop de liquiditeitswaarde van activa wordt bepaald;
  - e. de manier waarop de liquiditeitswaarde van activa getest wordt, waaronder ook de tijdshorizon waarop de activa in liquiditeit omgezet kunnen worden;
  - f. het beleid inzake bezwaarde activa.
- Een beschrijving van hoe de liquiditeitsbuffer gebruikt in het ILAAP verschilt van het 'compenserend vermogen' en 'liquide activa van hoge kwaliteit' bedoeld in Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 2015/61, en welke risico's door het ILAAP gedekt worden die niet door Verordening (EU) nr. 515/2013 gedekt worden.
55. Een inschatting van de tijdshorizon nodig om de verschillende onderdelen van de liquiditeitsbuffer om te zetten in bruikbare liquiditeit.
56. De opzet en de resultaten van de back-testing van de tijdshorizon waarmee de liquiditeitsbuffer in bruikbare liquiditeit kunnen worden omgezet.
57. De resultaten van het back-testen van het financieringsplan. Dit is een evaluatie van het eerder opgestelde financieringsplan aan de hand van onder andere de werkelijke financieringsnoden en de werkelijk beschikbare financiering. Een belangrijke vaststelling kan zijn dat de instelling niet in staat bleek de geplande hoeveelheid financieringsmiddelen op te halen. Uiteraard wordt verwacht dat hiermee rekening gehouden wordt in het huidige financieringsplan.

58. Een beschrijving van het mechanisme voor de toewijzing van liquiditeitskosten en baten. Dit is de manier waarop de instelling haar financierings- en liquiditeitskost in verband brengt met haar bedrijfstakken, activiteiten en producten en op basis waarvan de instelling de prijszetting voor haar eigen producten doet en de rendabiliteit ervan evalueert. De huidige kalibratie ervan, onder andere de gebruikte rentecurves, worden eveneens vermeld.
59. Een beschrijving van de methodes, assumpties en criteria gebruikt voor het meten en beheren van intraday liquiditeitsrisico en de escalatieprocedures om intraday liquiditeitstekorten te vermijden, indien van toepassing.
60. Een historisch overzicht van intraday liquiditeitsrisico, ten minste over het laatste jaar, en het aantal gemiste en/of laattijdige betalingen met een bijkomende uitleg voor alle materiële gemiste en/of laattijdige betalingen.
61. Een beschrijving van de stress testen uitgevoerd in het kader van het ILAAP, met een beschrijving van de scenario's, de gebruikte parameters en de manier waarop de stress testen gekalibreerd zijn, alsook een toelichting over de relevantie van de scenario's voor de instelling.

3.D. Conclusies van het ICAAP en ILAAP en kwaliteitscontrole

62. Het verslag van de zelf-evaluatie die de instelling uitvoert op de manier waarop gegevens verzameld, opgeslagen en geaggregeerd worden alsook over de validaties die gebeuren in het kader van het ICAAP en ILAAP. Hierbij wordt aandacht besteed aan de nauwkeurigheid, integriteit, volledigheid, de snelheid waarmee de instelling toegang tot data heeft en deze kan aggregeren, en de flexibiliteit van de data(structuur) om aan verschillende vragen te voldoen.
63. Interne auditrapporten met betrekking tot het ICAAP- en ILAAP-dossier, waaronder rapporten die betrekking hebben op de ICAAP governance, de kwantificering van risico's en het voldoen aan deze circulaire.

Er wordt een kopie van deze circulaire verzonden naar de commissaris(sen), erkend revisor(en) van uw instelling.

Hoogachtend

Jan Smets
Gouverneur

Bijlagen: 2